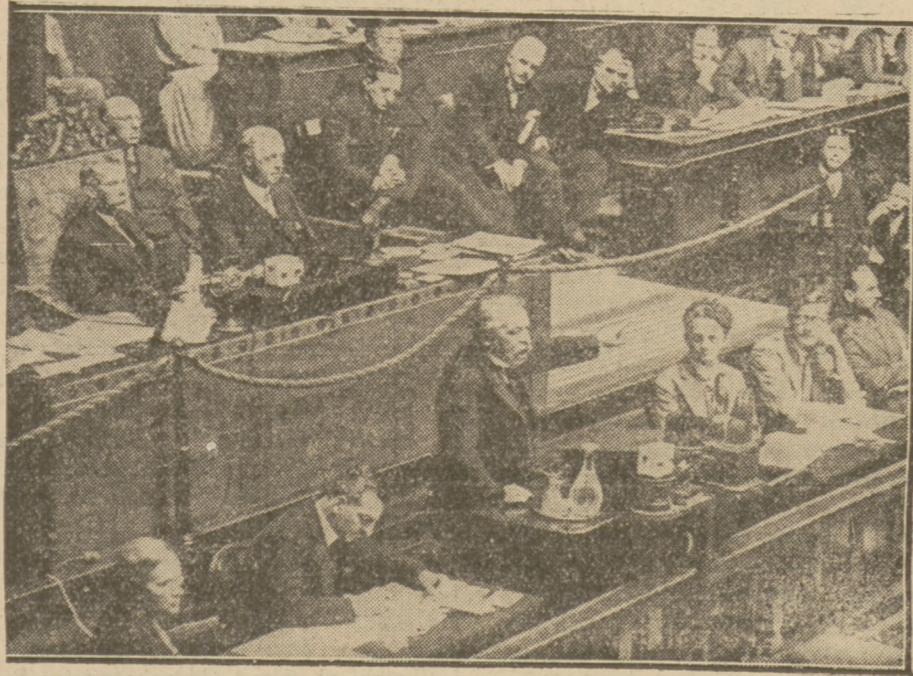

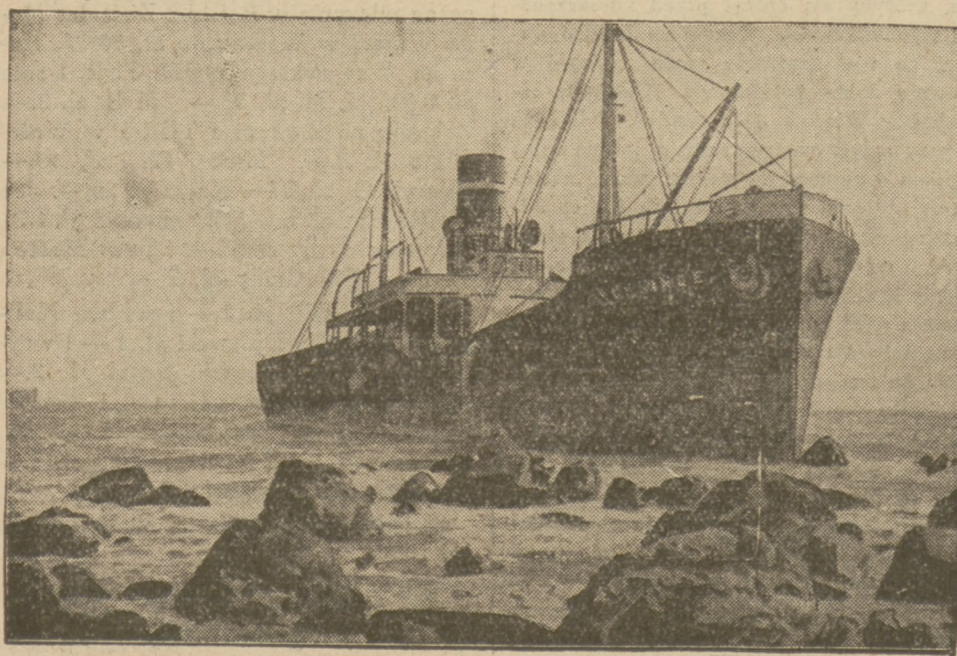

Briand poraż ostatni na trybunie

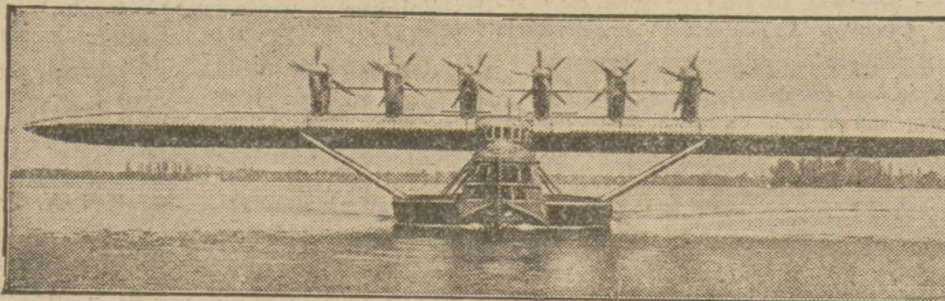
Ostatnią swoją wielką mowę Briand wygłosił w Genewie na obradach Ligi Narodów.

Okręt angielski rzucony przez burzę na skały

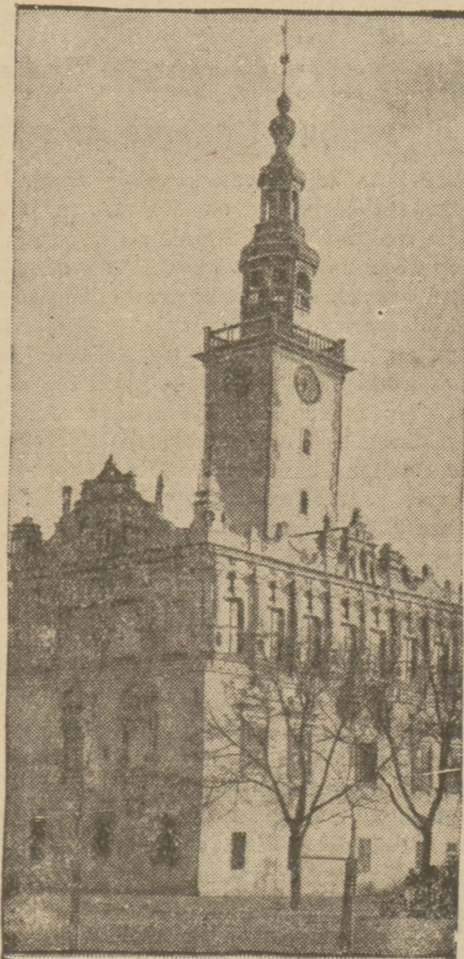
Przed kilkoma dniami parowiec angielski został przez szalejącą na Oceanie burzę rzucony na brzeg Cornwalii. Okręt został silnie uszkodzony.

Najnowszy olbrzym powietrzny

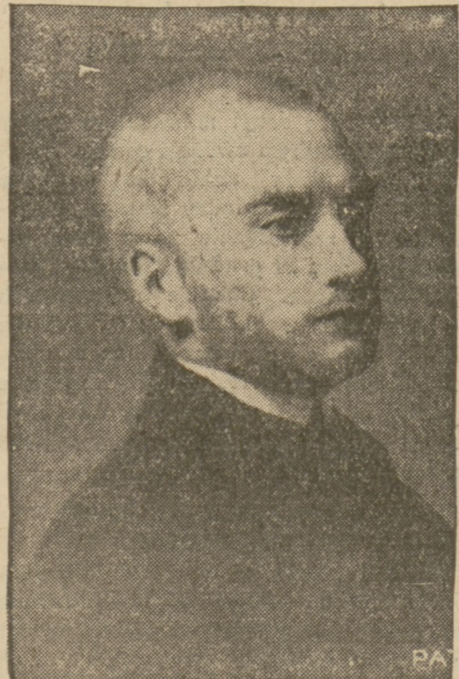
Niemieckie zakłady Dorniera wypuściły nowy olbrzym powietrzny, na wzór słynnego D. O. X. Jest to podobno cud nowoczesnej techniki i konstrukcji lotniczej.

Obrazki z Polski

Na ilustracji naszej widzimy piękny zabytek architektoniczny średniowiecznej na Pomorzu, a mianowicie starożytny ratusz w Chełmnie, wybudowany w latach 1567 do 1597.

W 125-tą rocznicę urodzin Zygmunta Krasieńskiego

W Warszawie odbyły się liczne uroczystości z okazji 120-jej rocznicy urodzin jednego z największych wieszczów narodowych: Zygmunta Krasieńskiego.

Robotnicy popierają swoje pismo

Przysposobienie wojskowe kobiet w Japonii i.. Polsce

OBRAZEK Z OBOZU PRZYSPOSOBIENIA WOJSKOWEGO KOBIEC W JAPONJI

PRZYSPOSOBIENIE WOJSKOWE KOBIEC W POLSCE.

Ofiary imperjalizmu japońskiego

Na zdjęciu naszym widzimy rannych żołnierzy japońskich, ofiary walk pod Szanghajem, umieszczonych w szpitalu garnizonowym w Tokio.

KAZIMIERZ CZAPINSKI

Faszizm współczesny

X. LITERATURA O FASZYZMIE

Kończąc nasze zwięzłe uwagi o faszyzmie, chcemy zwołać do towarzyszy i sympatyków: **studjujemy faszyzm!** Nasze skromne dotychczasowe wywiady miały na celu tylko ułatwienie w zorientowaniu się w głównych zagadnieniach, związanych z faszyzmem. Zwłaszcza, że popularnej broszury o tych zagadnieniach, napisanej z socjalistycznego (lub chociażby demokratycznego) punktu widzenia, w polskim języku nie mamy. Coprawda i w językach rosyjskim, francuskim i nawet niemieckim również odpowiedniej broszury, poruszającej całokształt zagadnień, także niema. Chcielibyśmy tylko w krótkim wywiadzie dać czytelnikom wstęp do omawianych zagadnień, zaś prelegentowi — popularyzatorowi — wyraźną nie dla wykładu.

Studjujemy faszyzm! Wszak to jeśli nie najważniejsze, to jedno z najważniejszych zagadnień dla proletariatu w obecnej trudnej dobie. Faszyzm to zapewne ostatnia wielka próba ze strony burżuazji — powstrzymania rosnących sił proletariatu i ich coraz silniejszego natarcia. To ostatni próg przed zdobyciem władzy...

Studjujemy jednak szeroko i głęboko, wiążąc problem faszyzmu z kryzysem gospodarczym, ze znaczeniem demokracji dla faszyzmu, z kwestją wychowania, z kwestją ustroju politycznego, techniką mobilizacji sił proletariatu dla obrony i t. p.

W naszych wywodach — z braku miejsca — pominęliśmy lub zbyt krótko omówiliśmy szereg kwestyj, jak np. dzieje faszyzmu we Włoszech, dzieje teroru, gospodarza polityka faszyzmu, szczególnie ustroju korporacyjnego i t. d. Należałoby to uzupełnić.

Przechodząc do literatury, podamy rzeczy najbardziej dostępne i konieczne. Kto chciałby uzupełnić nasze wywoły dalszą literaturą niemiecką, niech weźmie do ręki Nr. 9 niemieckiego miesięcznika „Gesellschaft” za rok 1931: znajdzie tam ciekawy artykuł tow. Schifrina „Literatura o faszyzmie”.

W języku polskim wielkiego wyboru nie mamy. Książeczka Wintera „Duce” daje przeważnie tylko faktyczny materiał z dziejów włoskiego faszyzmu, specjalnie zaś teroru. Dobra jest dla tych czy-

telników i prelegentów, którzy chcą uzupełnić nasze z konieczności suche wywoły opisami wydarzeń. Książka Prezoliniego „Faszizm” może uzupełnić nasze wywoły z zakresu ideologii i historii faszyzmu włoskiego, ale czytać ją trzeba z ostrożnością, gdyż autor w sosie „objektywizmu” w gruncie rzeczy niejednokrotnie zaciemnia istotę faszyzmu.

Jesteśmy może w trudnej sytuacji. Wobec tego polskiemu czytelnikowi — o ile już dobrze zorientował się w istocie faszyzmu — poradzilibyśmy sięgnąć do książki faszystowskiej: **Menotti Corvi: „Ustrój faszystowski w Italji”**. Jest to poprostu dogmatyczny podręcznik faszystowski. Ani śladu jakiegokolwiek krytycyzmu. Cały czas mamy do czynienia z „apologią” (obroną i pochwałą). Ale autor daje dużo materiału: zwłaszcza w dodatkach znajdujemy tekst szeregu najważniejszych ustaw, które trzeba dobrze przestudjować, jak np. ustawy z r. 1926 o zbiorowych umowach i sławetną „kartę pracy” z r. 1927. Ale i w tekście znajdujemy ciekawe rzeczy z zakresu ustawodawstwa (parlament, prasa, korporacje), Komentarz autora jest rozbrajająco naiwny.

O korporacyjnym ustroju można jeszcze przeczytać książeczkę **Starzewskiego: „Ze studjów nad faszyzmem”**, ale istota (klasowa) rzeczy jest rzeczywiście zamazana. Skoro mowa o „korporacjach”, dohrze jest przeczytać artykuł tow. **Labrioli „Korporacyjny system faszystowski państwa Włoch”** w Nr. 9 „Gesellschaft” za rok 1931.

Z literatury zagranicznej na pierwszym miejscu wymienilibyśmy nową obszerną pracę tow. Angeliki **Balabanowej — „Das Wesen und Werden des Faschismus”** (Istota i rozwój faszyzmu). Coprawda autorka omawia głównie faszyzm włoski, ale bardzo ciekawie. W załącznikach znajdziemy stary program faszystów z r. 1919 i umowę laterańską (z papieżem) z r. 1929.

W naszych wywodach powoływaliśmy się głównie na włoski i niemiecki faszyzm. Jeśli czytelnik zechce uzupełnić te nasze wywoły przegladem ruchu faszystowskiego w innych krajach, zajrzy do rosyjskiej (sowieckiej) pracy **Sandomirskiego „Sowremiennyj faszyzm”**, oraz do zbiorowej pracy, wydanej przez międzynarodową Komisję dla zwalczania faszyzmu: **„Faschismus in Europa”**.

Jeśli chodzi specjalnie o faszyzm włoski, można przejrzeć specjalny zeszyt polskiego „Przeglądu Społecznego”, poświęcony faszyzmowi, a wydany przed 2 laty. Ma jednak charakter faszystowski. Dość ciekawy jest artykuł **Wędkiewicza** o źródłach ideologicznych

włoskiego faszyzmu. Dalej bardzo ciekawą jest francuska książka **Valois „Finances italiennes”**, która się kończy wyrokiem skazującym: faszyzm jest „skazany na zagładę bez odwołania”. Bardzo godną polecenia jest (prawicowa!) praca prof. **Bernharda „Der Staatsgedanke des Faschismus”**. Opinię tego prawicowego pisarza o faszyzmie jest bardzo ujemna.

Jeśli chodzi o hitleryzm, najlepszym wstępem do ideologii jest książka **Rosenberga „Mit 20-go stulecia”**. Jest jednak ogromna i ciężka. Koniecznym natomiast jest zapoznanie się z oficjalnym programem, wydanym przez **Federa**. Książka samego **Hitlera „Mein Kampf”** (moja walka) jest dość nudna, ale daje pojęcia o psychologii i taktyce hitleryzmu. Zajmująca jest (niemiecka) broszura belgijskiego socjalisty **De Mana „Sozialismus und Nationalfaschismus”**; autor — psycholog — wyjaśnia, że pobudki psychiczne, która pchają drobnego burżuazja oraz t. zw. „proletariat kolonizacyjny” do Hitlera. Dużo ciekawych artykułów o hitleryzmie znajdziemy w ostatnich zeszytach socjalistycznych pism „Kampf” i „Gesellschaft”.

O gospodarczym programie faszyzmu istnieje szereg prac. Taką np. **Reuphe**, hitlerowiec, w swej książce „Der Nationalfaschismus und die Wirtschaft” komentuje gospodarczy program Hitlera i staje na czysto kapitalistycznym gruncie.

O polskim faszyzmie żadnej pracy wskazać nie możemy, bo jesteśmy w procesie stałej ewolucji. W miesięczniku „Droga” znajdziemy szereg faszyzujących artykułów. Należy wziąć do ręki program konstytucyj B. B. i ciekawą krytykę **M. Szerera: „Skok w ciemność”**.

O demokracji i jej znaczeniu dla socjalizmu przeczytamy w protokołach linckiego zjazdu austriackiej S.D., a zwłaszcza w samym programie linckim. Przypominamy jeszcze książeczkę tow. **Niedzialkowskiego** o demokracji i parlamentarystyce.

O robotniczym ruchu antyfaszystowskim i odpowiednich organizacjach informuje książka tow. **Deutscha** (niem.) „Antifaschismus”. Zwracamy uwagę na konieczność głębszego zapoznania się z włoskim „państwem korporacyjnym” (upaństwówione związki etc.), bo tę „koncepcję” sanatorzy forsują dla Polski.

Podaliśmy tylko częśćkę olbrzymiego materiału dla wstępnego rozeznania się w materiale.

Trzeba studjować faszyzm i — w popularnej formie — zapoznać z nim robotnika i chłopca! Trzeba dobrze poznać niebezpiecznego wroga!

